

Rättsfallssamlingen

BESLUT AV DOMSTOLENS ORDFÖRANDE

den 15 november 2018*

”Skyndsam handläggning”

I mål C-619/18,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 258 FEUF, som väckts den 2 oktober 2018,

Europeiska kommissionen, företrädd av K. Banks, H. Krämer och S. L. Kaleda, samtliga i egenskap av ombud,

sökande,

mot

Republiken Polen, företrädd av B. Majczyna, i egenskap av ombud,

svarande,

meddelar

DOMSTOLENS ORDFÖRANDE

efter att ha hört domaren A. Prechal, tillika referent i målet, och generaladvokaten E. Tanchev,

följande

Beslut

- 1 Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Republiken Polen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, genom att sänka pensionsåldern för domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) och genom att tillämpa denna sänkta pensionsålder på domare vid Sąd Najwyższy vilka tillsatts före den 3 april 2018, samt genom att ge Republiken Polens president rätt att efter eget skön förlänga ämbetsperioden för domare vid Sąd Najwyższy.
- 2 Den 20 december 2017 undertecknade Republiken Polens president ustawa o Sądzie Najwyższym (lagen om Högsta domstolen) av den 8 december 2017 (Dz. U., 2018, position 5). Denna lag trädde i kraft den 3 april 2018 och flera ändringar har fortlöpande gjorts i lagen.

* Rättegångsspråk: polska.

- 3 Enligt artikel 37 i lagen om Högsta domstolen har pensionsåldern för domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) sänkts till 65 år. Den sänkta pensionsåldern gäller för samtliga domare vid Sąd Najwyższy, även för dem som tillsatts innan lagen trädde i kraft.
- 4 För att kunna fortsätta tjänstgöringen som domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) i aktiv tjänst efter 65-årsdagen måste domarna förklara att de har för avsikt att fortsätta att utöva domarämbetet och ge in ett hälsointyg som visar att de är i stånd att fortsätta tjänstgöringen som domare. Likaså måste Republiken Polens president lämna sitt samtycke därtill. Regler om denna förlängda tjänstgöringstid återfinns i artikel 37 i lagen om Högsta domstolen.
- 5 Enligt artikel 111.1 i lagen om Högsta domstolen ska de domare i Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) som vid tidpunkten för ikraftträdandet av den aktuella lagen fyllt 65 år eller kommer att fylla 65 år senast den 3 juli 2018 gå i pension den 4 juli 2018, såvida de inte senast den 3 maj 2018 lämnar in den förklaring och det intyg som nämns i föregående punkt och såvida Republiken Polens president inte samtycker till att vederbörande behåller sin anställning som domare vid Sąd Najwyższy. I artikel 5 i ustawa o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (lagen om ändring av lagen om allmänna domstolars organisation, av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar) av den 10 maj 2018 (Dz.U., 2018, position 1045) återfinns särskilda regler om förfarandet för att förlänga tjänstgöringen som domare i aktiv tjänst vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) för dem som uppnått pensionsålder per den 3 juli 2018.
- 6 Enligt artikel 111.1a i lagen om Högsta domstolen ska domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) som fyller 65 år mellan den 4 juli 2018 och den 3 april 2019 pensioneras den 3 april 2019, såvida domarna inte före den 3 april 2019 lämnat in en sådan förklaring och sådant intyg som nämns i punkt 4 ovan, och Republiken Polens president samtycker till att vederbörande behåller tjänsten som domare vid nämnda domstol.
- 7 Vad gäller de domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) som tillsatts före den 3 april 2018 och som fyller 65 år efter den 3 april 2019, föreskriver artikel 37.1 i lagen om Högsta domstolen att allmänna bestämmelser ska tillämpas för att dessa domare ska kunna fortsätta som domare i aktiv tjänst efter att de fyllt 65 år. Enligt dessa allmänna bestämmelser ska en förklaring och ett intyg ges in och samtycke ska lämnas av Republiken Polens president, på så sätt som anges i punkt 4 ovan i detta beslut.
- 8 Det framgår av handlingarna i målet att enligt de omtvistade nationella bestämmelserna är Republiken Polens president – då han eller hon meddelar sitt beslut om förlängd tjänstgöring som domare i aktiv tjänst vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) – inte bunden av något kriterium och presidentens beslut kan inte bli föremål för prövning i domstol.
- 9 Slutligen framgår det av handlingarna i målet att Republiken Polens president, enligt lagen om Högsta domstolen, efter eget skön får besluta fram till den 3 april 2019 att öka antalet domartjänster vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen).
- 10 I separat handling som inkom till domstolens kansli den 2 oktober 2018 har kommissionen även yrkat om interimistiska åtgärder enligt artikel 279 FEUF och artikel 160.2 och 160.7 i domstolens rättegångsregler, i avvaktan på att domstolen meddelar dom i sak.

- 11 I beslut av den 19 oktober 2018 förordnade domstolens vice-ordförande – enligt artikel 160.7 i rättegångsreglerna och innan Republiken Polen inkommit med sitt yttrande angående ansökan om interimistiska åtgärder – att Republiken Polen omedelbart och fram till dess att det interimistiska förfarandet avslutats ska:
  - tills vidare underlåta att tillämpa bestämmelserna i artikel 37.1–37.4 och artikel 111.1 och artikel 111.1a i lagen om Högsta domstolen, i artikel 5 i lagen om ändring av lagen om allmänna domstolars organisation, av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar, samt varje annan åtgärd som vidtagits med tillämpning av dessa bestämmelser,
  - vidta de åtgärder som erfordras för att säkerställa att de domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) som berörs av dessa bestämmelser kan tjänstgöra som domare på samma ställe, och därvid ha samma ställning och samma rättigheter och anställningsvillkor som de som de hade före den 3 april 2018, det vill säga den dag då lagen om Högsta domstolen trädde i kraft,
  - underlåta att vidta åtgärder för att tillsätta domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) i stället för de domare som berörs av de bestämmelser som utgör grunden för fördragsbrottet och som är föremål för talan i huvudsaken, liksom varje annan åtgärd för att tillsätta en ny första president vid nämnda domstol eller utse någon som har till uppgift att leda domstolen i stället för den första presidenten fram till dess att den nya första presidenten utses, och
  - underrätta kommissionen – senast en månad efter delgivningen av beslutet med dessa åtgärder och därefter regelbundet varje månad – om alla de åtgärder som Polen kommer att vidta för att fullt ut följa detta beslut.
- 12 I separat handling som inkom till domstolens kansli den 2 oktober 2018 har kommissionen, enligt artikel 133.1 i rättegångsreglerna, även yrkat att domstolen ska förordna om att målet ska handläggas skyndsamt.
- 13 I artikel 133.1 i rättegångsreglerna föreskrivs att på ansökan av sökanden eller svaranden får domstolens ordförande, efter att ha hört motparten, referenten och generaladvokaten, besluta att ett mål ska handläggas skyndsamt med avvikelse från vad som gäller enligt dessa rättegångsregler, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.
- 14 Republiken Polen har – som svar på en fråga som ställts av domstolens ordförande enligt denna bestämmelse – bestritt att målet handläggs skyndsamt.
- 15 Till stöd för sitt yrkande har kommissionen gjort gällande att den i sin talan anfört att Republiken Polen åsidosatt de skyddsregler som har till syfte att säkerställa oberoendet hos den högsta domstolsinstansen i en medlemsstat. Vidare har kommissionen anfört att de farhågor av systematisk beskaffenhet som kommer till uttryck i kommissionens talan ger upphov till rättsosäkerhet och hindrar att unionens rättsordning fungerar väl. Det finns därför enligt kommissionen skäl att snabbt avgöra målet för att i möjligaste mån begränsa denna period av osäkerhet.
- 16 Kommissionen har därvid även anfört följande. De nationella högsta domstolsinstanserna har – mot bakgrund av deras specifika funktion och mot bakgrund av den tyngd som deras avgöranden har i den nationella rättsordningen, liksom mot bakgrund av de särskilda åligganden som de har enligt artikel 267 tredje stycket FEUF – en central roll för unionsrättens tillämpning. Om det emellertid framstår som oklart huruvida dessa domstolsinstansers oberoende garanteras, så skulle det kunna förhindra dem att fullt ut ta på sig denna roll. Sådana oklarheter skulle också kunna ha en menlig inverkan på det ömsesidiga förtroende mellan medlemsstaterna och deras respektive domstolar som krävs för att principen om ömsesidigt erkännande ska kunna fungera; denna princip är av grundläggande betydelse när det gäller flera unionsrättsakter som antagits rörande området med frihet, säkerhet och rättvisa.

- 17 Den polska regeringen har för sin del gjort gällande följande. För det fall domstolen bifaller kommissionens ansökan om skyndsam handläggning, så skulle det medföra en otillbörlig inskränkning av Polens rätt till försvar. Målet aktualiserar nämligen viktiga principiella frågor och invändningar kan göras gällande när det gäller målets upptagande till sakprövning. Det är svårt att tänka sig att Republiken Polen, som är svarande i målet, mot denna bakgrund skulle kunna framställa alla erforderliga argument i dessa olika avseenden i ett enda yttrande och att varken replik eller duplik får ges in. Dessutom är det viktigt att eventuella intervenienter bereds tillfälle att yttra sig angående dessa principiella frågor. Kommissionen har dessutom låtit vänta på sig med att väcka talan vid domstolen, och detta kan inte i detta stadium kompenseras genom att Polens processuella rättigheter såsom svarande i målet inskränks på detta sätt.
- 18 Vad därefter gäller de risker för Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) oberoende som enligt kommissionen aktualiseras genom de omtvistade nationella bestämmelserna, har Republiken Polen anfört följande. Kommissionen har inte åberopat någon konkret omständighet till styrkande av att några sådana risker verkligen är för handen, ej heller någon omständighet som preciserar omfattningen av sådana risker. Kommissionen har inte heller visat på vilket sätt som unionens rättsordning skulle kunna äventyras om målet inte handläggs skyndsamt. De av kommissionen ifrågasatta åtgärderna medför endast att ett begränsat antal domare vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) går i pension; detta påverkar varken den dömande funktionen och verksamheten vid nämnda domstol eller nämnda domstols möjlighet att ställa frågor till EU-domstolen med stöd av artikel 267 FEUF, ej heller rättssäkerheten avseende de rättsförhållanden som slås fast i avgöranden meddelade av de domare som inte uppnått pensionsålder. Slutligen påverkas inte heller möjligheten för Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) att agera inom ramen för medlemsstaternas rättsliga samarbete, och det är för övrigt även så att nämnda domstol – till skillnad från ordinarie domstolar – endast i ringa utsträckning har anledning att agera inom ramen för detta samarbete.
- 19 EU-domstolens ordförande påpekar, för det första, följande när det gäller frågan huruvida målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål enligt artikel 133.1 i rättegångsreglerna. Kommissionen har i målet gjort gällande att de nyligen vidtagna lagändringarna angående sänkningen av pensionsåldern för domarna vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen), samt angående villkoren för dessa domare att i förekommande fall efter uppnådd pensionsålder få samtycke till att fortsätta med sin dömande verksamhet, strider mot de primärrättsliga unionsbestämmelser som anges i punkt 1 i detta beslut.
- 20 Det kan särskilt noteras att kommissionen väckt denna fördragsbrottstalan med anledning av att det enligt kommissionen framstår som oklart om Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) på grund av dessa lagändringar kan fortsätta sin rättskipningsfunktion med iakttagande av den i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna stadfästa grundläggande rättighet som var och en har att få sin sak prövad av en oavhängig domstol.
- 21 Kravet på oavhängiga domare är en del av kärninnehållet i den grundläggande rätten till en rättvis rättegång, och denna rätt är av vital betydelse för att garantera att samtliga de rättigheter som enskilda tillerkänns enligt unionsrätten skyddas och att medlemsstaternas gemensamma värden som anges i artikel 2 FEU, bland annat rättsstatsprincipen, upprätthålls (dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Bristar i domstolssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 48).
- 22 Oklarheterna gällande de omtvistade nationella bestämmelserna kan även ha en inverkan på funktionen hos systemet för domstolssamarbete, som möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF ger uttryck för, som är en av grundstenarna i Europeiska unionens domstolssystem. Det är därvid av grundläggande betydelse att de nationella domstolarna är oberoende, särskilt domstolarna i sista instans (se, för ett liknande resonemang, yttrande 2/13 (unionens anslutning till Europakonventionen) av den 18 december 2014, EU:C:2014:2454, punkt 176; dom av den

27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 43, och beslut meddelat av domstolens ordförande den 26 september 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, ej publicerat, EU:C:2018:786, punkt 15).

- 23 Vad för det andra gäller Republiken Polens påstående att Polens rätt till försvar påverkas för det fall kommissionens ansökan om skyndsam handläggning bifalls, konstaterar domstolens ordförande följande. Det framgår av artikel 134.1 i rättegångsreglerna att vid skyndsam handläggning får ansökan och svaromålet kompletteras med replik och duplik endast om ordföranden, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, anser det nödvändigt.
- 24 Även om det antas att domstolens ordförande beslutar att inte tillåta att en replik ges in i målet (ett beslut som dock ännu inte har fattats), så framgår det inte hur – om någon replik inte ges in och därmed inte heller några argument eller vidareutvecklingar som kompletterar de som anges i ansökan och beträffande vilka svaranden har kunnat yttra sig i sitt svaromål – svaranden skulle kunna göra gällande att svarandens rätt till försvar har påverkats med anledning av att svaranden inte beretts tillfälle att ge in en duplik. Det ska dessutom erinras om att ett fördragsbrottsförfarande vid domstolen föregås av ett administrativt förfarande där parterna haft tillfälle att redovisa och vidareutveckla de argument som de senare får tillfälle att framföra vid domstolen om talan väcks.
- 25 Ett svar som lämnas av domstolen utan dröjsmål kan mot denna bakgrund – med avseende på rättssäkerhetshänsyn tagna till såväl unionens som till den berörda medlemsstatens intressen – undanröja de oklarheter som finns när det gäller grundläggande unionsrättsliga frågeställningar och som gäller bland annat frågan huruvida vissa i unionsrätten skyddade grundläggande rättigheter eventuellt har påverkats jämte den inverkan som tolkningen av unionsrätten kan få vad gäller själva sammansättningen av och verksamhetsvillkoren för den högsta domstolen i nämnda medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, beslut meddelat av domstolens ordförande den 26 september 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, ej publicerat, EU:C:2018:786, punkt 15).
- 26 Den ansökan om interimistiska åtgärder som framställdes av kommissionen med stöd av artikel 279 FEUF och artikel 160.2 i rättegångsreglerna är visserligen även fortsättningsvis anhängig vid domstolen. Såsom påpekats i punkt 11 ovan har domstolens vice-ordförande emellertid i beslut av den 19 oktober 2018 – som meddelats efter det att Republiken Polen gett in sitt yttrande angående ansökan om skyndsam handläggning – med stöd av artikel 160.7 i rättegångsreglerna beviljat de interimistiska åtgärder som yrkats av kommissionen och de kommer att ha verkan fram till det att beslut meddelas som avslutar det interimistiska förfarandet. Domstolens ordförande finner således – utan att därvid föregripa de beslut som kommer att meddelas i detta avseende – att för det fall domstolen i sitt kommande beslut bibehåller de interimistiska åtgärder som beviljats i avvaktan på detsamma så har även nämnda medlemsstat ett intresse av att prövningen av målet i sak avslutas så snart som möjligt, detta för att nämnda åtgärder bringas att upphöra och för att de frågeställningar som aktualiseras i detta mål kan avgöras en gång för alla.
- 27 I vart fall kan det konstateras att en ansökan om interimistiska åtgärder inte gäller samma sak och har inte samma villkor för genomförande som en ansökan om skyndsam handläggning enligt artikel 133 i rättegångsreglerna (beslut meddelat av domstolens ordförande den 11 oktober 2017, kommissionen/Polen, C-441/17, ej publicerat, EU:C:2017:794, punkt 15).
- 28 Domstolens ordförande finner – utan att därvid föregripa vad som kommer att förordnas i det beslut som avslutar det interimistiska förfarandet – att det utifrån målets beskaffenhet och utifrån de skäl som anges i punkterna 19–25 ovan är motiverat att handlägga målet skyndsamt.
- 29 Mål C-619/18 ska följaktligen handläggas skyndsamt.

Mot denna bakgrund beslutar domstolens ordförande följande:

- 1) **Mål C-619/18 ska handläggas skyndsamt i enlighet med artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 133 i domstolens rättegångsregler.**
- 2) **Frågan om rättegångskostnader anstår.**

Underskrifter